

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Академічне товариство ім. М. Балудянського
(м. Кошице, Словаччина)

Вища школа економіки і права імені
проф. Едварда Ліпінського (м. Кельце, Польща)
Університет Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)
Тбіліський державний університет імені
Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія)
Технічний університет (м. Кошице, Словаччина)
Університет «Petre Andreia» (м. Яси, Румунія)
Університет суспільних наук (м. Лодзь, Польща)
Folkuniversitetet (м. Уппсала, Швеція)

***СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ***

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VIII Міжнародної науково-практичної конференції**

03 червня 2020 року

Частина I

Вінниця 2020

УДК 339.922
С69

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. VIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 03 черв. 2020 р. Вінниця, 2020. Ч. 1. 236 с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства в сучасних умовах; актуальні проблеми менеджменту та фінансові механізми забезпечення розвитку економіки України; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні та практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми та перспективи, тенденції розвитку маркетингових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні, державотворчі процеси в умовах глобалізованого суспільства: історичні, філософські, соціально-психологічні та правові аспекти.

Висвітлюються інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції, теоретичні та практичні аспекти розвитку студентського спорту в системі фізичного виховання ЗВО.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, д-р філос. наук, професор

Відповідальний секретар – **Мартінова Л.Б.**, д-р екон. наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Боковець В.В., д-р екон. наук, професор, **Власенко І.Г.**, д-р мед. наук, професор,

Корж Н.В., д-р екон. наук, професор, **Іваницька Н.Б.**, д-р філол. наук, професор,

Поліщук І.І., д-р екон. наук, доцент, **Прутська О.О.**, д-р екон. наук, професор,

Чорна Н.М., д-р іст. наук, професор, **Штифурак В.Є.**, д-р пед. наук, професор,

Бондар А.А., канд. наук з фіз. виховання і спорту, **Мельничук О.П.**, канд. екон. наук,

Нечипоренко В.О., канд. філол. наук, доцент, **Радзіховська Л.М.**, канд. пед. наук,

доцент, **Романовська Ю.А.**, канд. екон. наук, доцент, **Сегеда С.А.**, канд. екон. наук,

доцент, **Тернова А.С.**, канд. техн. наук, доцент.

Друкується за ухвалою вченої ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-958-4

ЗМІСТ

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Богацька Н.М., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА.....	11
Гавенко М.С. Хмельницький національний університет КОНКУРЕНТНА СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА У ЗАГАЛЬНІЙ КОРПОРАТИВНІЙ СТРАТЕГІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	19
Гарбар В.А., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОЦІНКА СТАНУ ТА СТРАХОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДОТРИМАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ	33
Давидюк Л.П., канд. екон. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ РОЗВИТОК ОСНОВНИХ ФОРМ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	42
Кульганік О.М., канд. екон. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ НАПРЯМИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ЗІ СВІТОВИМ БАНКОМ.....	50
Макарчук І.В., аспірант кафедри менеджменту Київський національний торговельно-економічний університет ОСНОВНІ ГРУПИ РИЗИКІВ У ПРОЄКТАХ З РОЗРОБКИ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	55
Мартинова Л.Б., д-р екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ Юрчик І.Б., канд. екон. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО, ЯК СОЦІАЛЬНА ІННОВАЦІЯ: ОБМЕЖЕННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	60
Мельничук О.П., канд. екон. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ РЕГІОНАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	67
Недбалюк О.П., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ІННОВАЦІЙНІ БІЗНЕС-МОДЕЛІ В КОНКУРЕНТНІЙ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМ БІЗНЕСОМ ПІДПРИЄМСТВА	75

Осіпова Л.В., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ПРІОРИТЕТИ.....	84
Павлюк Т.І., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ДОБРОБУТ СУСПІЛЬСТВА – ОСНОВА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ.....	97
Сержанов В.В., д-р екон. наук, доцент ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Фурдела Н.Ю. ДВНЗ «Ужгородський національний університет» ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	106
Супрун С.Д., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СИСТЕМА ОЦІНКИ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	117
Ткачук О.М., д-р екон. наук, професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ УДОСКОНАЛЕННЯ БІЗНЕС-КУЛЬТУРИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	124
Хачатрян В.В., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ Менчинська О.М., канд. екон. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРИБУТОК ЯК ОСНОВНИЙ ПОКАЗНИК ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	132

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Бабчинська О.І., канд. географ. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ІНСТРУМЕНТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	140
Боковець В.В., д-р екон. наук, професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ІМІДЖ ЯК ОСНОВА УСПІШНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА.....	148
Бондарчук Л.В., канд. екон. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ КОМУНІКАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	156

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ПРІОРИТЕТИ

У статті уточнена економічна сутність поняття «глобалізація», виявлені конкурентні переваги та недоліки глобалізації для економіки України. Проаналізовано вплив глобалізації на економічні процеси в Україні та на зміну зовнішньоекономічних векторів. Запропоновані заходи щодо розвитку економіки України в умовах глобалізації.

Ключові слова: глобалізація, зовнішня політика, експорт, імпорт, економічний розвиток.

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси сьогодні стали невід'ємним елементом суспільного життя всіх країн світу та сприяють посиленню взаємозалежності їх національних економік і невидимому злиттю кордонів усіх держав. Процеси глобалізації сучасної світової економіки є дедалі інтенсивнішими та відчутнішими, вони передбачають повну уніфікацію економічного, політичного, соціального і духовного життя планетарного суспільства та його державно-національних моделей. На сьогодні немає держави, спроможної уникнути впливу цього процесу на ті чи інші сфери суспільного життя. Це стосується і України, оскільки вона інтегрується до міжнародних організацій та ринків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз досліджень і публікацій засвідчує, що пошуком проблем ефективної реалізації зовнішньоекономічної політики в Україні займаються багато вітчизняних науковців, серед яких: О. Білорус, В. Будкін, І. Бураковський, Б. Буркинський, Д. Лук'яненко, Ю. Пахомов, А. Поручник, В. Рокоча, Є. Панченко, Л. Письмаченко, А. Румянцев, В. Сіденко, Н. Татаренко, А. Філіпенко та інші. Питанням

удосконалення конкурентоспроможності в умовах глобалізації розробляють В. Базилевич, А. Ігнатюк, В. Лагутін, Ю. Уманців та інші. Віддаючи належне напрацюванням вчених-економістів, здійсненим у цій галузі, слід зазначити, що багато проблем до цього часу не дістали остаточного вирішення.

Мета статті. Метою даного дослідження є з'ясування наявних проблем у зовнішньоекономічній діяльності України під тиском глобалізації та шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Реформи, що відбуваються протягом усього часу формування ринкової економічної системи Україні, мають на меті створення сильної економіки, яка може забезпечити стійкі темпи економічного зростання та наблизити економіку нашої країни до відкритого типу. Економіка України наразі є більш відкритою для зовнішнього світу ніж середньостатистична і за рівнем глобалізації, тобто за рівнем інтеграції світового господарства в єдиний економічний простір, на кінець 2019 року займала 85 місце серед оцінюваних 141 країни світу. Так, за макроекономічною стабільністю України займала 133 місце, за динамікою бізнесу – 85, здатності до інновацій – 60 та за обсягом ринку – 47 місце [1].

Не викликає сумніву, що ключовим завданням української держави в умовах ринкових перетворень та активної інтеграції України до світового співтовариства є удосконалення економічної політики, що висуває на перший план питання щодо взаємоузгодженості всіх напрямів та форм урядового впливу на способи використання обмежених ресурсів і темпи економічного розвитку. У цьому зв'язку особливої актуальності набувають питання гармонізації зовнішньоекономічної політики держави із зовнішніми, глобальними викликами.

Якісно новий етап у реформуванні системи економічної політики в Україні в напрямі утвердження та ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності, підвищення конкурентоспроможної економіки вимагає теоретичного переосмислення багатьох аспектів державного регулювання соціально-економічного розвитку країни.

Для осмисленого і цілеспрямованого здійснення зовнішньоекономічної політики необхідно чітко визначити її змістовну сутність. Зовнішньоекономічна політика – це політика, спрямована на регулювання державою відносин суб'єктів господарювання з іноземними суб'єктами господарювання та захист національного ринку і вітчизняного товаровиробника [2, с. 278]. Зовнішньоекономічна політика охоплює всі сфери життя.

Так як наразі діяльність держави у зовнішній політиці зіштовхується з процесом глобалізації, варто розглянути сутність даного поняття. Глобалізація – процес універсалізації, становлення єдиних для всієї планети Земля структур, зв'язків і відносин в різних сферах життєдіяльності. Феномен глобалізації, що сприймається як об'єктивна реальність заявляє про себе замкнутістю глобального простору, єдиним світовим господарством, всезагальною економічною взаємозалежністю, глобальними комунікаціями. Глобалізація змушує уряди гармонізувати національну економічну політику з потребами і бажаннями потенційних конкурентів. В мовах інтенсивної конкуренції, коли прискорюється рух потоків капіталу лише деякі країни дозволяють собі до певної міри проводити незалежну валютну політику і підтримувати певну економічну самодостатність [3, с. 286].

Наш інтерес привертає саме економічна глобалізація, тобто формування глобальних ринків і стратегій поведінки, корпорацій і міжнародних фінансово-економічних інститутів, перспективи формування принципово нових економічних відносин і типів господарств, викликана такими базовими процесами, як комерціалізація, бюрократизація, колективізація, демократизація та раціоналізація. Економіка нашої країни є частиною світової економіки, оповитої процесом економічної глобалізації. В умовах глобалізації відбувається переорієнтація зовнішньоекономічних зв'язків України стосовно до нових умов господарювання, формування нових пріоритетів, нових форм, пошук нових партнерів зовнішньоекономічних зв'язків. Під натиском глобалізації світ набуває рис єдиного світового ринку та перетворюється на єдину світову економіку і саме це визначає напрями національного виробництва і зовнішньоекономічної діяльності держав, ступінь їх інтеграції у світову економіку.

Визначальним фактором, який вказує на бажання держави рухатися в напрямку глобалізації або ж створення єдиного ринку товарів та послуг для різних держав, є її можливість здійснювати зовнішньо-економічну політику. В свою чергу, основним фактором, за яким можна визначити інтегрованість держави в зовнішньо-економічну діяльність можна вважати розмір експортно-імпортних операцій, які вона здійснює. Розглянемо в таблиці 1 як змінювався розмір експорту та імпорту протягом останніх 10 років.

Таблиця 1 – Розмір експорту та імпорту товарів та послуг в Україні протягом 2009-2019 рр., тис. дол.

Рік	Розмір експорту	У % співвідношенні до попереднього року	Розмір імпорту	У % співвідношенні до попереднього року
2009	39 702 883,30	-	45 435 559,20	-
2010	51 430 521,60	29,54	60 739 969,30	33,68
2011	68 394 195,70	32,98	82 608 240,00	36,00
2012	68 809 810,60	0,61	84 658 059,90	2,48
2013	63 312 022,10	-7,99	76 963 965,40	-9,09
2014	53 901 689,10	-14,86	54 428 716,90	-29,28
2015	38 127 149,70	-29,27	37 516 443,00	-31,07
2016	36 361 711,20	-4,63	39 249 797,20	4,62
2017	43 264 736,00	18,98	49 607 173,90	26,39
2018	47 334 987,00	9,41	57 187 578,00	15,28
2019	50 060 335,50	5,76	60 783 662,30	6,29

Джерело: розроблено автором на основі [4].

Дослідження показало, що за останні десять років розмір експорту та імпорту не мав чіткої тенденції. З 2009 по 2013 рік включно розмір експорту та імпорту мав тенденцію до зростання. З 2013 року по 2016 рік включно спостерігається різке падіння обсягів як експорту так і імпорту. Змінюється зовнішньоекономічний вектор України, здійснюється пошук нових партнерів та налагодження зовнішньоторговельних відносин з ними. 1 січня 2016 року набула чинності Угода про вільну торгівлю між Україною та Європейським союзом, тому починаючи з 2016 року відбувається збільшення як розміру експорту, так і імпорту. Найбільше зростання експортно-імпортних операцій, в порівнянні з попереднім роком спостерігалось у 2011 році – збільшення експорту на 32,98%, імпорту на 36,00%. В свою чергу, найбільше зменшення зовнішньоторговельних операцій, порівняно з попередньо аналізованим роком,

спостерігалось у 2015 році – розмір експорту зменшився на 29,27%, а розмір імпорту – на 31,07%.

Глобалізація світової економіки – це не лише формування вільної системи світової торгівлі. Це також процес стрімкого розвитку продуктивних сил, що вимагає нового типу виробничих відносин не лише в окремій країні, а й в масштабах всієї планети. Спроби адміністративними методами обмежити товаровиробників неминуче провокуватимуть подібну реакцію з боку урядів інших країн. Крім того, за таких обставин уряд, перш за все, не матиме можливості та мотивації впроваджувати ті заходи, які б дозволяли забезпечити конкурентоспроможність продукції вітчизняних виробників на зовнішніх ринках.

Ліберальна модель світової торгівлі визначається тим рівнем проникнення технологій та фінансових інструментів, який ми маємо на сьогодні. Але, створюючи великі можливості, ліберальна модель економіки вже не в окремій країні, а на глобальному рівні формує свої надзвичайно жорсткі правила гри: або конкуренція, або вимушене банкрутство. Тільки це вже банкрутство не окремого підприємства, а цілих країн, які повільно, але впевнено деградують. Вихід на міжнародні ринки пов'язаний з жорсткою конкуренцією. Україна повинна навчитися діяти у глобальному конкурентному середовищі.

Велике значення для України має забезпечення міжнародної конкурентоспроможності продукції сільського господарства. Розмір експорту та імпорту сільськогосподарської продукції України за останні десять років показано на рисунку 1.

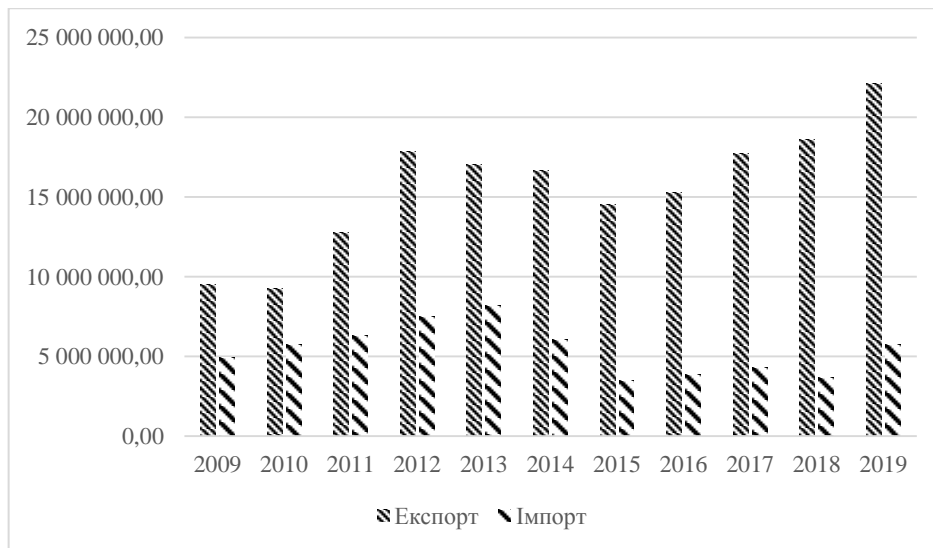

Рисунок 1 – Розмір експорту та імпорту сільськогосподарської продукції України в 2009-2019 рр., тис. дол. [4]

Дослідження показало, що розмір імпорту сільськогосподарської продукції є майже вдвічі меншим за розмір її експорту. Основною причиною цього є те, українська сільськогосподарська продукція є дешевшою, ніж відповідні аналоги закордонного виробництва. Тому громадяни в переважній більшості споживають вітчизняні товари, тому здійснення імпорту вважається недоцільним. Основним покупцем української сільськогосподарської продукції до 2014 року в основному були країни СНГ. Після 2014 року, Україна взяла орієнтацію на європейський ринок і обсяг імпорту зменшився, адже на даному ринку набагато важче конкурувати.

Україна торгує із зовнішнім світом переважно сировиною та напівфабрикатами, а не кінцевою високотехнологічною продукцією. Глобалізація вказує на необхідність здійснення Україною економічних реформ, зокрема зміни структури виробництва, впровадження ресурсозберігаючих технологій, збільшення питомої ваги наукомісткого виробництва в загальній його кількості тощо. Так, продукція вітчизняного машинобудування не відповідає вимогам міжнародних ринків з огляду на високу металомісткість продукції, відставання показників якості (точність, надійність, трудомісткість експлуатації, економічність). Обсяг експорту та імпорту продукції машинобудування за останні десять років показано на рисунку 2.

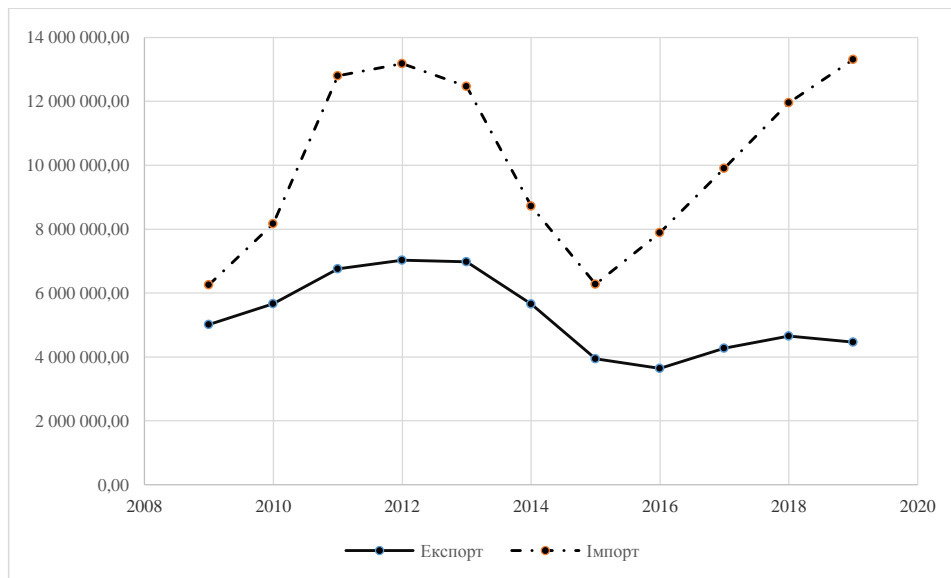

Рисунок 2 – Обсяг експорту та імпорту машин, обладнання та механізмів у 2009-2019 рр., тис. дол. [4]

Дослідження показало, що основною продукцією машинобудівної галузі, яка входить в структуру зовнішньої торгівлі, є механічне обладнання, машини та механізми, електрообладнання та їх частини, пристрої для записування або відтворення зображення й звуку, а також транспортні засоби та шляхове обладнання. Основні потреби в продукції машинобудівної галузі загалом Україна забезпечує не за рахунок національного виробництва, а за рахунок імпорту, який з 2015 року невідносно зростає. Перш за все, це свідчить про відсутність високотехнологічних підприємств у нашій країні, адже розмір імпортованого обладнання, машин та іншої продукції аналізованої галузі перевищує розмір експорту втричі. Необхідно звернути увагу, що розмір імпорту машинобудівної продукції прямо залежний від економічних і політичних коливань. У 2014 році в українській економіці спостерігається процес застою, що унеможливило купівлю нового устаткування або машин.

Однією з визначальних тенденцій глобалізації сучасного світу є те, що транснаціональні корпорації (ТНК) перетворюються на основну ланку світової відтворювальної системи, досить згадати, що за річним оборотом та активами кожна з таких корпорацій перевершує річний державний бюджет багатьох країн, що розвиваються.

Активність ТНК та надходження прямих іноземних інвестицій в Україну значно поступається іншим країнам східної Європи і СНД. Але Україна залишається привабливою для діяльності ТНК, проте деякі фактори цю привабливість нівелюють, знижуючи конкурентні переваги України. Для ТНК із країн Європейського союзу та США найбільш привабливими сферами України є: українська харчова промисловість (у харчовій індустрії світу лідирують швейцарська компанія Nestle, бельгійська ABInBev, американські Kraft foods та Coca-Cola Company, англо-голландська Unilever); підприємства торгівлі (на український ринок вже зайшли Wal-Mart Stores, Carrefour SA, McDonalds Corporation); фінансовий сектор (найкрупнішим представником світових ТНК тут є Райффайзен Інтернаціональ Банк-Холдинг АГ); фармацевтика (відомими в Україні є німецькі BASF SE та Bayer AG).

Саме в цих галузях обіг капіталу є швидким, а комерційні ризики – мінімальні. Привабливим для ТНК із промислово розвинутих країн є також інвестування в інфраструктуру бізнес-послуг для обслуговування, насамперед, підприємств з іноземними інвестиціями [5].

Нині діють вісім нових головних суб'єктів, що мають вирішальний вплив на загальносвітові економічні процеси: міжнародні організації (МВФ, світовий банк, ЮНКТАД, ФАО, СОТ); країни Великої сімки; регіональні організації, яких налічується близько сімдесят; багатонаціональні корпорації (майже 50); інституційні інвестори (інвестиційні та пенсійні фонди, страхові компанії); неурядові організації; великі міста; видатні особи (відомі науковці, нобелівські лауреати, видатні підприємці і громадські діячі) [6, с.215].

Процес глобалізації ще гостріше ставить питання щодо обґрунтування соціально-економічного розвитку країни та економічної моделі цього розвитку. В Україні все більше розуміють необхідність відповідності форм і методів реалізації національних інтересів умовам глобалізації для того, щоб поєднувати вимоги світового ринку із забезпечення соціального розвитку, розмежовувати та одночасно сполучати суспільні завдання з проблемами корпорацій, інтереси національного та міжнародного капіталу [7].

Фінансовий ресурс став важливим чинником успіхів у глобальній конкурентній боротьбі. Україна має багато зробити для нарощування обсягів інвестування і кредитування реального сектору економіки, зокрема й для залучення іноземних інвестицій. Обсяг інвестицій в Україну та з України за останні п'ять років показано на рисунку 3.

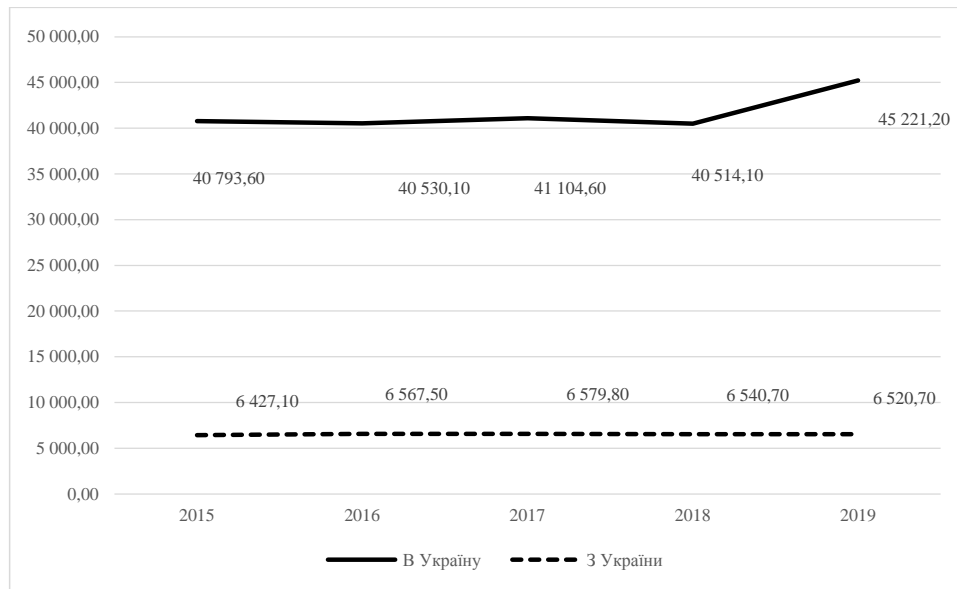

Рисунок 3 – Інвестиції в Україну та з України у 2015-2019 рр., млн. дол. [4]

Дослідження показало, що розмір інвестицій в Україну залишався на однаковому рівні протягом 2015-2018 років. У 2019 році обсяг інвестицій зріс, однак більшу частину приросту забезпечила курсова різниця через зміцнення гривні. Інвесторів відлякує високий рівень корупції, недовіра до судової системи, нестабільність національної валюти, монополізація ринків та політична нестабільність.

Іншим, не менш важливим питанням є прослідковування інвестиційних потоків в Україну (рис.4).

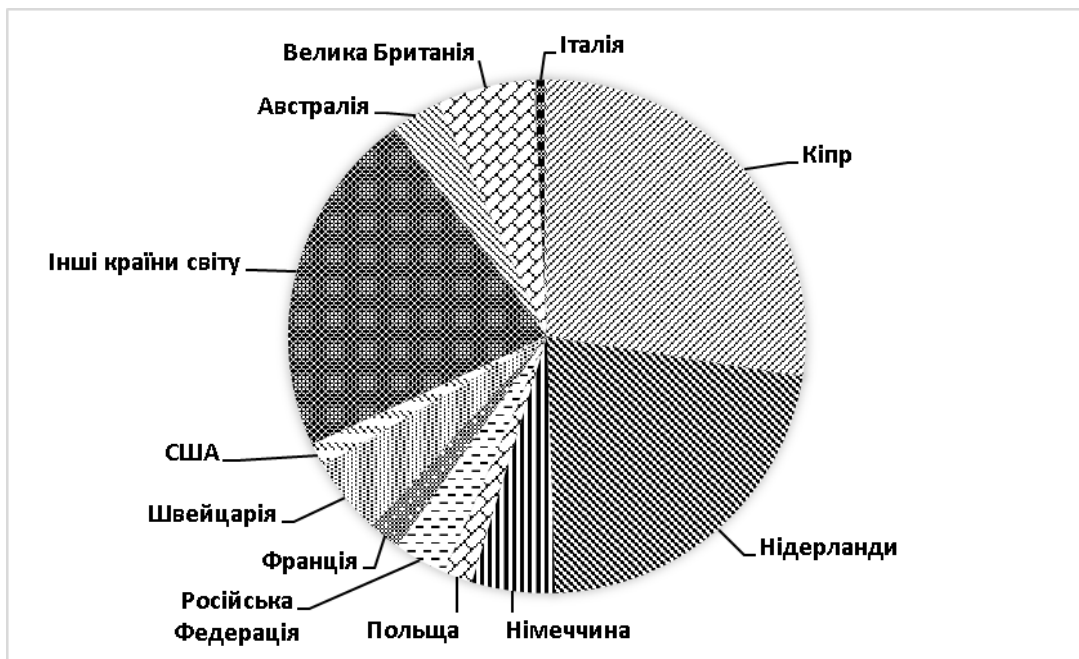

Рисунок 4 – Структура прямих іноземних інвестицій в економіку України за країнами світу станом на 31.12.2019 р.[4]

Дослідження показало, що найбільший обсяг інвестицій надходить від інвесторів Кіпру (27,50% від всього прямих інвестицій). Друге місце серед країн інвесторів займають Нідерланди. Частка інвестицій цієї країни в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в економіку України склала вже 22,0 %. За даними Державної служби статистики України на 31 грудня 2019 року Нідерланди вклали в економіку України 7061 млн. дол. США, Кіпр – 8880 млн. дол. [6]. Також можна відмітити, що на початок 2019 року порівняно з попередніми роками в структурі прямих іноземних інвестицій в економіку України збільшились частки інвестицій з Великої Британії – 6,1 % та Швейцарії – 4,8 %. У той же час, за даними Державної служби статистики, зменшились частки інвестицій з Німеччини – 5,2 %, Франції – 2,0 %, США – 1,5 %.

Що ж стосується прямих інвестицій з України, то протягом останніх п'ять років вони знаходяться на однаковому рівні. Хоча, у 2017 році відбулося спрощення в отриманні дозволу від Національного банку України у вкладення коштів, на збільшення розміру інвестицій це ніяк не вплинуло.

Проте капіталізація України продовжує залишатись низькою за такими показниками, як введення в дію нових потужностей, розмір фондових ринків,

зростання конкурентоздатності виробництва, запровадження ноу-хау, нових наукоємних технологій, слабкість фінансових ринків, електронна торгівля робить лише перші кроки, надзвичайно низький рівень та якість життя переважної частини населення (менше 2 дол. на день), у той час як вимоги економіки, що глобалізується, передбачають обов'язковий рівень доходу на душу населення понад 800 дол. на місяць.

Необхідно зазначити, що сучасні міжнародні фінансові кризи з їх соціальними наслідками провокують перш за все саме процесами глобалізації, яка й надалі буде спричиняти скорочення чисельності працівників. В свою чергу, нарощування процесів глобалізації супроводжується виникненням глобального ринку праці, коли внаслідок відкритості ринків праці країн, що розвиваються, їх населення за низьку плату та з гіршими умовами праці знаходить собі роботу за кордоном.

За останні три десятиліття, країни, що мають високі темпи промислового розвитку (т.зв. «нові індустріальні країни») змінили умови конкуренції на світових ринках, глобальний ринок праці набув нових форм та тенденцій трансформації. В цих країнах більше одного мільярда людей доповнили склад світової робочої сили. З метою підвищення продуктивності праці, уряди країн, що розвиваються, роблять значні вкладення в низькопрацевитратні технології, наслідком чого є наповнення міжнародного ринку праці висококваліфікованою, і водночас дешевою, робочою силою, що не має гідного застосування на своїй батьківщині [8, с.174]. Зовнішня міграція громадян України протягом останніх десяти років показана на рисунку 5.

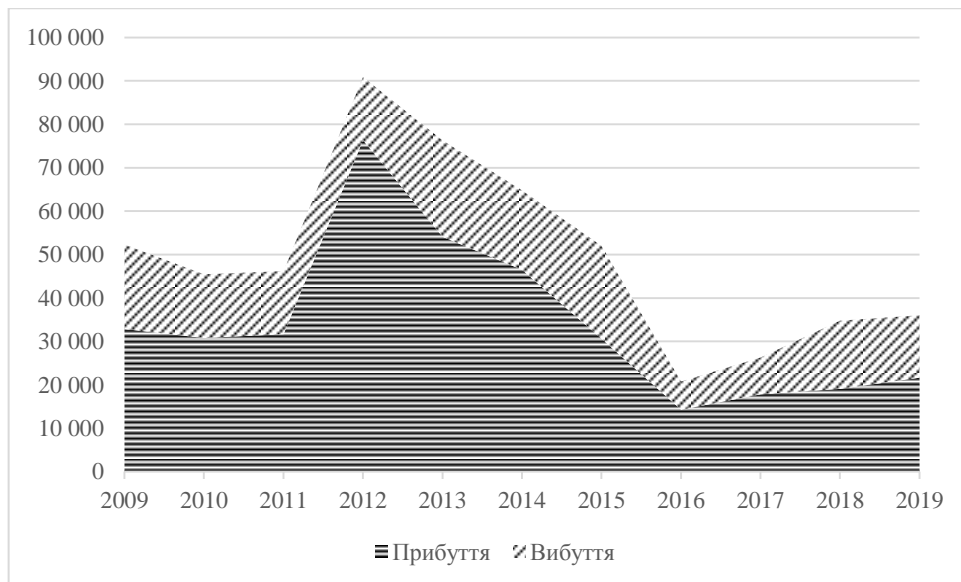

Рисунок 5 – Зовнішня міграція громадян України протягом 2009-2019 рр.[4]

Дослідження показало, що обсяг міграції найбільший у момент кризових явищ у державі. Дане дослідження врахувало лише дані, отримані із візових центрів, тобто громадяни у даному випадку пересікали кордон маючи робочу візу. Але з 2017 року українці отримали можливість перетинати кордон без візи, що збільшило потік громадян за кордон. Тому точно з'ясувати кількість громадян, які здійснили сезонну міграцію таким чином неможливо. Необхідно зазначити, що зростання трудової міграції матиме негативні наслідки для України, а саме: галузеві асиметрії ринку праці, зміну балансу висококваліфікованих і низькокваліфікованих кадрів; «подорожчання» внутрішнього ринку праці; імпорт трудових ресурсів з-за кордону; додаткові витрати країни на підготовку нових фахівців; «старіння» нації; зниження темпів виробництва в країні.

Майбутнє України – за інноваційною економічною політикою. Слід налагоджувати експортоспроможні високотехнологічні виробництва, ширше запроваджувати принципи вільної міжнародної торгівлі. Якщо Україна братиме участь у більшій кількості зон вільної торгівлі, то процес економічної глобалізації буде для неї легшим і швидшим [9, с. 6].

Таким чином, під дією багатьох чинників глобалізації, яка несе як позитивні впливи, так і певні загрози, кожна країна, що має намір інтегруватися у світовий економічний простір, постає перед завданням визначення своїх

конкурентних переваг, щоб на належному рівні конкурувати з іншими державами на світовому ринку. За роки незалежності в Україні чітко не сформовано і не реалізовано національну стратегію включення в процеси економічної глобалізації. Вона ґрунтувалася на основі моделі імітаційно-адаптаційної поведінки, що не забезпечило стабільного та ефективного використання наявних конкурентних переваг на інноваційних засадах. Така політика повинна бути кардинально змінена на основі вироблення й реалізації концепції конкурентоспроможного розвитку національної економіки в умовах глобалізації.

Процеси глобалізації за змістом та структурою є надзвичайно складними, багатограними і суперечливими, що унеможливує формулювання єдиного, прийняттого для всіх випадків визначення їх впливу на національні економіки. Найважливішими аспектами в цьому плані визначено: розширення конкуренції між господарюючими суб'єктами; трансформацію економічних функцій держави та делегування на глобальний рівень окремих з них; розширення сфер впливу за межі національних кордонів згідно з новими глобальними правилами економічної діяльності; здійснення основоположних змін у структурі національної економіки та формування нового середовища для національного розвитку в цілому; посилення процесів міжнародної інтеграції та взаємодії національних господарств, що перетворюється на наймогутніший фактор їх функціонування.

Список використаних джерел:

1. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/social/>
2. Ховрак І. В., Безпарточна В. І., Похила М. О. Оцінка експортного потенціалу України в контексті сучасних інтеграційних процесів Глобальні та національні проблеми економіки. *Збірник наукових праць Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського*. 2015. Вип. 5. С. 277-282.

3. Куцик П. О., Ковтун О. І., Башнянин Г. І. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку : монографія. Львів : Львів. комерц. акад., 2015. 594 с.
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Гринь О. В. Роль ТНК в сучасній світовій економіці. *Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки»*. 2018. №2. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/viewFile/3061/2749
6. Міжнародні організації: монографія /під заг. ред. Ю.Г. Козака. К. : ЦНЛ. 2016. 487 с.
7. Дзюндзюк В. Б. Зміна ролі держави в умовах глобалізації. *Теорія та історія державного управління*. URL : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2011-2/doc/1/01.pdf>
8. Давидюк Л. П. Глобальні зміни в структурі зайнятості як чинник трансформації міжнародного ринку праці. *Економіка: реалії часу*. 2015. № 3 (19). С. 172-177. URL : <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n3.html>
9. Пахомов С. Ю. Еволюція концепцій і моделей конкурентоспроможності. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 11. С. 3-8.

УДК 336.72

Павлюк Т.І., канд. екон. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5417-6250>

Researcher ID: **C-4426-2018**

ДОБРОБУТ СУСПІЛЬСТВА – ОСНОВА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Статтю присвячено дослідженню поняття «добробут суспільства» та його ролі в розвитку держави. У статті визначено види добробуту, його функції та критерії для оцінювання. Охарактеризовано основні теорії суспільного добробуту. Визначено основні чинники, які формують соціально-економічні індикатори рівня життя населення. Адже, добробут населення – один з найважливіших соціально-економічних категорій. Це явище є багатограним, і є тим фактором, який стримує або сприяє людському розвитку, створює додаткові стимули або навпаки обмежує людські можливості щодо реалізації

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VIII Міжнародної науково-практичної конференції**

03 червня 2020 року

Частина I

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 21.08.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 13,71.
Обл.-вид. арк. 10,65 Тираж 1. Зам. № 274.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25